

YETİŞTİRME YURTLARI UYGULAMASI VE BERABERİNDE GETİRDİĞİ SORUNLAR

İz. Tb. Od. AÇS Grubu

Toplumlarda belirli nitelikler açısından kenarda kalan bir takım alt gruplar bulunmaktadır. Burjuva değer yargıları çerçevesinde bu gruplar üretime katılmadıkları ölçüde, olumsuz bir biçimde karşılanmakta ve itilmektedir. İnsanın bir makina gibi görüldüğü ve toplumsal koşullamayla grup grup standartlaştırılmak istenen bir toplumda, bu alt grupların dışlanması olağan bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağırılar, körler, dilsizler ve sakatlar gibi fiziksel bir ârızası olanların yanı sıra, tutuklular, yaşlılar, akıl hastaları ve kimsesiz, bakıma muhtaç çocuklar da bu gruplarda toplanmaktadır.

Bu alt gruplar karşısında toplumun davranış biçimi ile bunların eğitimi, sağlığı, beslenmesi, barındırılması, sosyal güvencesi ve toplumsal çevreye uyumu gibi ihtiyaçlarını giderme yolları, toplumun sosyo-ekonomik yapısıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sorunu çözmeye tarihte çoğu kez en kısa ve en ucuz bir çözüm yolu olarak bir eleme ve hatta yok etme mekanizmasına başvurulmuştur. Bu gün artık bu denli açık bir eleme yapılmıyor, yapılamıyor. Bu kişilerin lehine bir takım çabalar gösteriliyor. Görünürde «insancıl» bir amacın sonucu gibi algılanabilecek bu çabalar, temelde toplumun kendi düzen ve statükosunu koruma isteğinden kaynaklanmaktadır. Çünkü bunlar başı boş bırakıldığında tüketici, asalak, suçlu ve toplum düzmanı olmaya yöneldikleri ve dolayısıyla hem ekonomi kve hem de toplumsal düzenin gereklerine uymadıkları görülmektedir. Buna karşın bu alt grupların toplumla yeniden bütünleştirilmesi yolundaki girişimler, bunlar hakkındaki isteksizlik ve inançsızlık yüzünden, başarısız kalmakta ve gösterişten öteye gidememektedir. İleri kapitalist ülkelerde bile bu muhtaç gruplara her türlü şekilsel yardım sağlanırken, duygusal ve toplumsal doyumları geçiştirilmektedir. Ve gerçekte tüm bu çabalar bu grupları toplumdan soyutlama işlevini gerçekleştirmektedir.

İzmir Tabip Odası Ana-Çocuk Sağlığı Grubu olarak bu tür alt gruplardan biri olan ve Bornova Yetiştirme Yurdu'nda kalan 250 çocuğun sorunlarına eğildik. Araştırma için hazırlanan anketi, 7-18 yaşlar arasındaki 70 erkek çocuk üzerine uyguladık.

Anket soruları kısaca 4 ana bölümde özetlenebilir. Birinci bölümde çocuğun sosyo-ekonomik durumu ve kimliği araştırılmaktadır. İkinci bölümde, çocuğun içinde bulunduğu kurumu, kurumda çalışan yönetici, öğretmen ve diğer memurları değerlendirmesini konu alan sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde, çocuğun ruhsal durumu araştırılmaktadır. Dördüncü

bölümde ise, çocuğun tutumları, kişilik çizgileri ve değer yargılarının saptanması amaçlanmaktadır. Anket verilerinin değerlendirilmesi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak anket sorularından her birinin seçeneklerine göre çocukların sayısal ve yüzdesel durumları saptanarak değerlendirme yoluna gidilmiştir. Bu ilk betimsel aşamadan sonra, çapraz çizelgeler hazırlanmıştır. Çaprazlama işlemi, yurttan memnuniyet, öğretmenlerle özdeşleşme, yurdun yönetim kadrolarının değişmesinin sonuçları, çocukların toplumda yükselme yolları konusundaki tercihleri, yurttan kaçma, aile dışında mutluluk, aile yapısı, yaş grubu, daha önce başka bir yurtda bulunma, ana-babanın şu andaki durumu ve psikosomatik yakınmalar v.b. değişkenlere göre incelenmiştir. Üçüncü aşamada da çocukları belirli özelliklere göre gruplandırma yoluna gidilerek bu gruplaşmaların temelinde yatan faktörler araştırılacaktır. Son olarak, çocukların kişilik yapıları, değer yargıları ve tutumları birleşik bir değerlendirme ölçütüne göre değerlendirilecektir. Bu bildiri çerçevesinde araştırma sonuçlarından belli başlıcalarına kısaca göz atmakla yetineceğiz.

SONUÇLAR

«Yetiştirme Yurdu Çocukları» kimdir? sorusuna anket verileri ışığında şu bilgiler getirilebilir.

— Bunlar büyük oranda kırsal kesimden gelmektedir. (% 66 köy, kasaba; % 20 il).

— Bunların yarısına yakını (% 49) 0-6 yaş çocuklarına özgü yurtlardan gelmektedir.

— Çoğunluğu gelir düzeyi düşük ailelerden gelmektedir. TABLO 1.

— Baba meslekleri dikkate alındığında, büyük bir kısmı işçi ve çiftçi çocuğudur. TABLO 2.

— Ana-babaların eğitim düzeyi düşüktür. TABLO 3-4.

— Anne-babaların şu anki durumlarına ilişkin veriler TABLO 5'de görülmektedir.

— Çocukların yurda geliş nedenleri TABLO 6'da görülmektedir.

Demek ki, çoğunluğu sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve kırsal kesimden gelen çocuklar, kendilerine bakan kişilerden biri ölünce veya aileden kopunca diğeri tarafından yurda getirilmektedir. Geliş nedenleri özellikle ekonomik nedenli görünmekte ve ayrıca, % 8,5 gibi bir kısmı da yurdu yatılı bir okul gibi görmektedir.

Çocukların yurt ve yönetim hakkındaki düşünceleri, şu noktalarda özetlenebilir :

— Çocukların öğretmenlere karşı duygu ve değerlendirmeleri ne çok olumlu ne de çok olumsuzdur. Çocuklar yurt personeli ve öğretmenlerin değişmesinin, sorunlarının çözümünde pek önemi olmadığına işaret etmektedirler.

— Çocukların % 45'i uygulanan disiplini normal bulurken, % 35'i gevşek bulmaktadırlar. TABLO 7. Tutum sorularına verilen yanıtların ortaya koyduğu sonuçlarla bu nokta bağlandığında, öyle görünüyor ki çocuklar, otoriteriyen bir kişilik geliştirme eğilimi göstermekte, hoşgörülükten, anlayıştan yoksun olarak eğitilmektedirler. Bunun çocuğun gelişmesi, toplumsallaşması açısından kaygı verici olduğundan kuşku yoktur.

— Çocukların % 77'si öğretmenlerin kendilerine eşit davranmadığı görüşünü taşımaktadırlar. 7-18 yaş diliminin, çocuğun gelişim dönemleri açısından genişliği düşünülürse, büyüklerin küçükleri ezici, kullanıcı bir tutum içinde olmaları, çiraklık yapan küçük çocuklardan para sızdırmalar gibi olgular, yurt yaşamında informel bir hiyerarşinin varlığını göstermektedir.

— Çocuklara göre yurttaki en önemli sorunlar Tablo 8'de görüldüğü biçimde betimlenebilir. Tablo psikososyal sorunların (aile eksikliği, yurt dışı ilişki) bu çocuklar için ekonomik sorunlar kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

— Çocukların yurttaki en fazla eksikliğini hissettikleri şeyler TABLO 9. da görülmektedir.

— Çocukların yurttan en fazla hoşlandıkları şeyler TABLO 10'da görülmektedir.

— Çocuklarda, ruhsal, fiziksel bozuklukları araştırdığımızda, % 8,5'inde fiziksel bir bozukluk (sakatlık, malformasyon), % 4,2'sinde geri zekâlılık, TABLO 11'de görüldüğü gibi % 15'inde kekemelik, % 27'sinde gece işemesi, % 8'inde homoseksüellik, (bu oranın gerçekte daha yüksek olduğu inancındayız) olguları saptanmıştır.

Çocukların kişilik yapılarıyla ilgili verilerden çıkan belli başlı sonuçlar şöyle özetlenebilir.

— Hayatta yükselmenin yolu olarak çocukların % 53'ü kişisel yetenekleri belirtirken % 47'si bunu dış bir etkene ve şansa bağlamaktadır. Ancak, daha önce 0-6 yaş grubu yetiştirme yurdundan gelenler % 61 oranında dış etkenleri öne sürerken, diğerlerinin % 62'si yükselmeyi insanın

YETİŞTİRME YURTLARI UYGULAMASI VE GETİRDİĞİ SORUNLAR

öz yeteneklerine bağlamaktadır. Denilebilir ki, yurt yaşamı uzadıkça çocuklar daha teslimiyetçi ve pasif olmaktadır. TABLO 12-13. Bir başka soruda, çocukların % 90'ının kendilerine yardım eden birinin olmasını istemeleri de bu olguyu desteklemektedir.

— Çocukların mesleki ilgileri TABLO 14'de görülmektedir. Çocuklar çoğunlukla bu meslekleri bir özlem olarak dile getirmekte ve gerçekte bunun bir «hayal» olduğunu belirtmektedirler.

— Çocukların hayatta değer verdikleri konular TABLO 15'de görülmektedir.

— Çocukların herhangi bir derdi olduğunda bu derterini açtıkları kişiler TABLO 16'da görülmektedir.

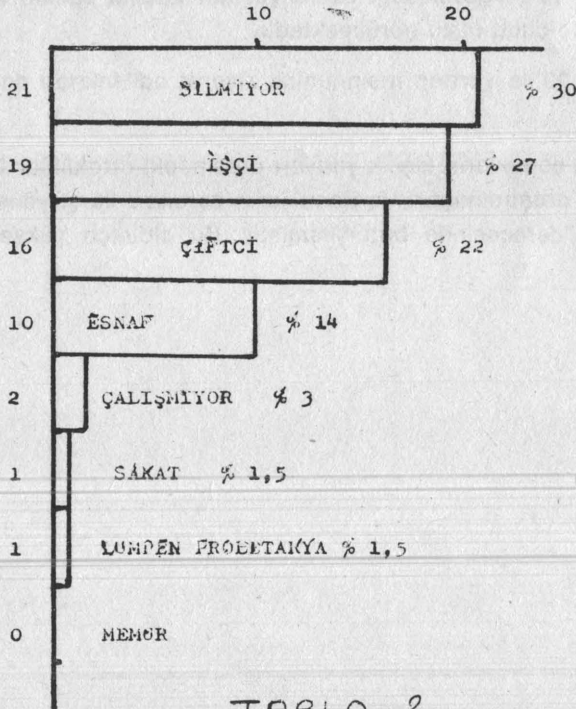
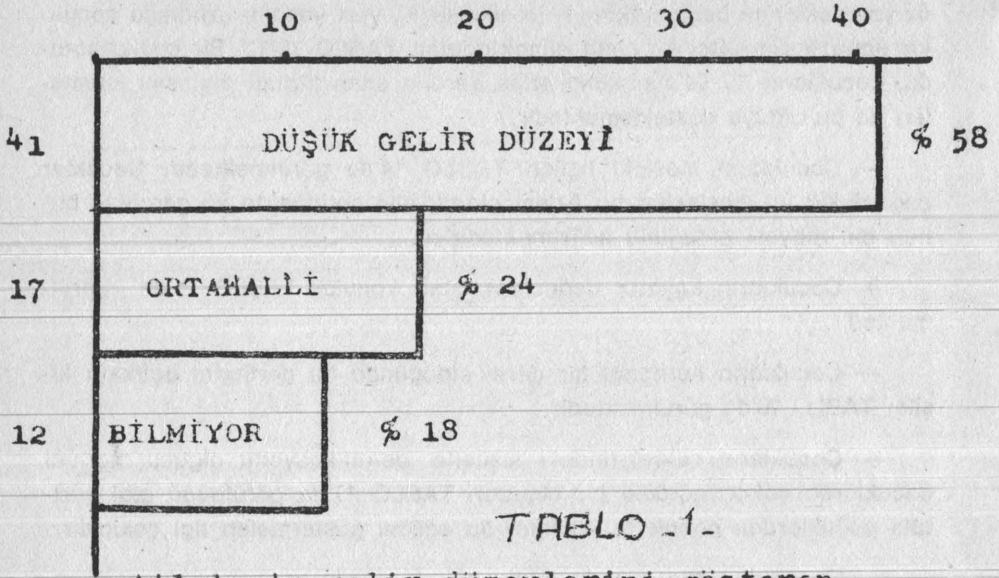
— Çocukların çevrelerindeki kişilerle identifikasyonu olgusu, normal çocuklarda çokça görülen bir olgudur. TABLO 17'de görüldüğü gibi yurttaki çocuklardan ancak % 43'ünün bu eğilimi göstermeleri ilgi çekicidir.

— Çocukların aile dışında mutlu olunu, olunamayacağı hakkındaki yanıtları TABLO 18'de verilmektedir.

— TABLO 19'da görüleceği üzere yurttan kaçma eğilimi küçük yaşta yurda gelenlerde daha fazla görülmektedir.

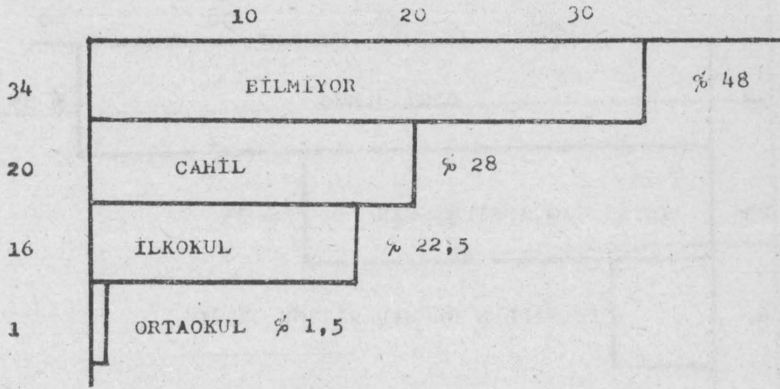
— TABLO 20'de yurttan memnunluk ziyaret edilenlerde daha fazla olmaktadır.

Son olarak çocukların kişilik yapıları arasındaki ortaklıklar Cluster analizi yöntemi ile araştırılmıştır. Ve çocukların sorulara karşı yönelimlerdeki ortaklık % 66 derecesinde bütünleşmiştir. Bu oldukça yüksek bir derecedir.

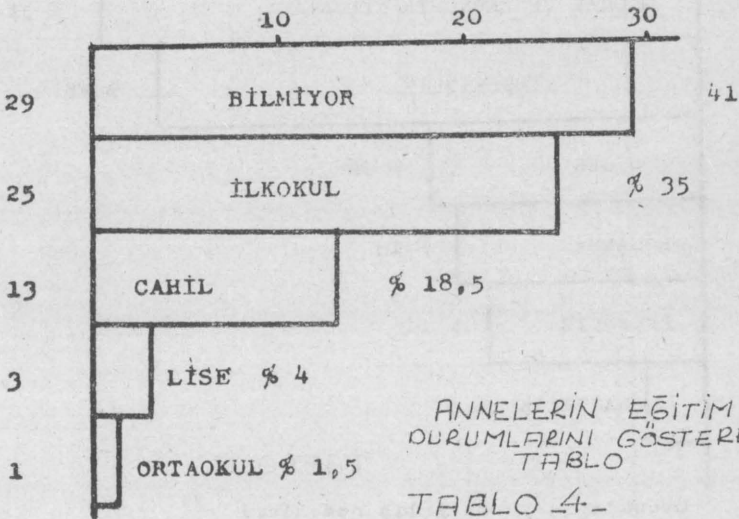

Çocukların babalarının meslek dağılımları

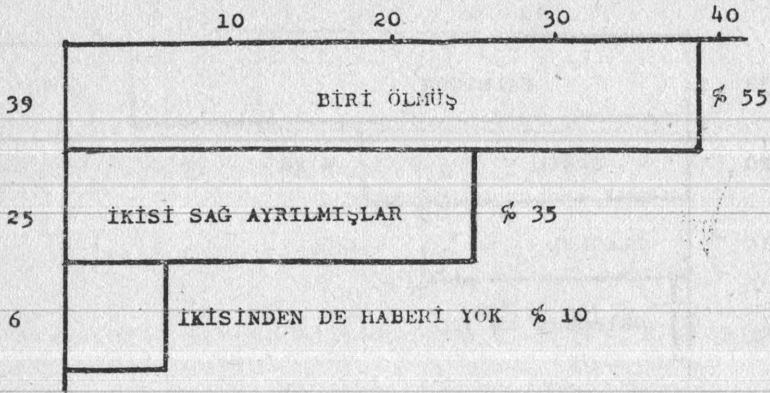
YETİŞTİRME YURTLARI UYGULAMASI VE GETİRDİĞİ SORUNLAR

BABALARIN EĞİTİM DURUMLARINI GÖSTEREN TABLO
TABLO 3-

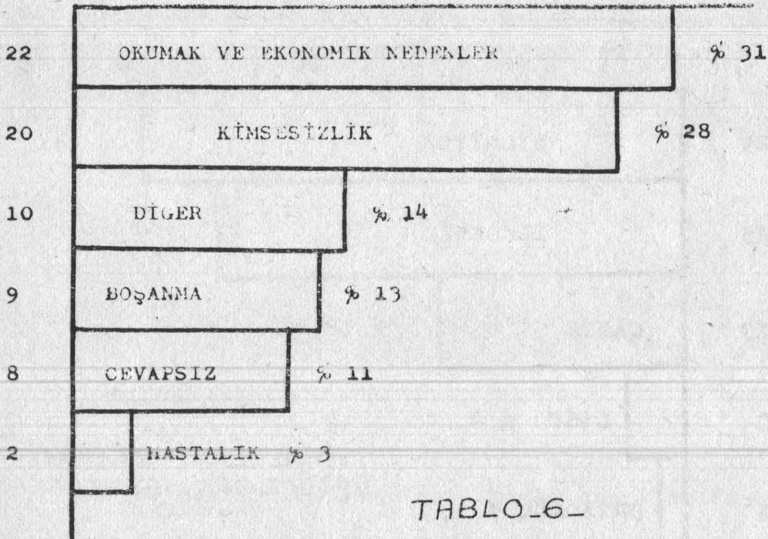

ANNELERİN EĞİTİM
DURUMLARINI GÖSTEREN
TABLO
TABLO 4-

Çocukların anne-baba durumlarını gösteren tablo

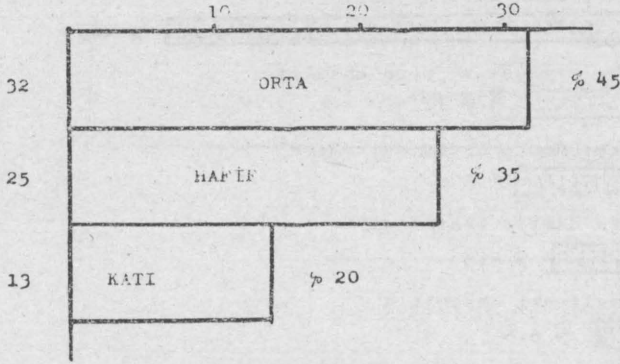
TABLO-5-

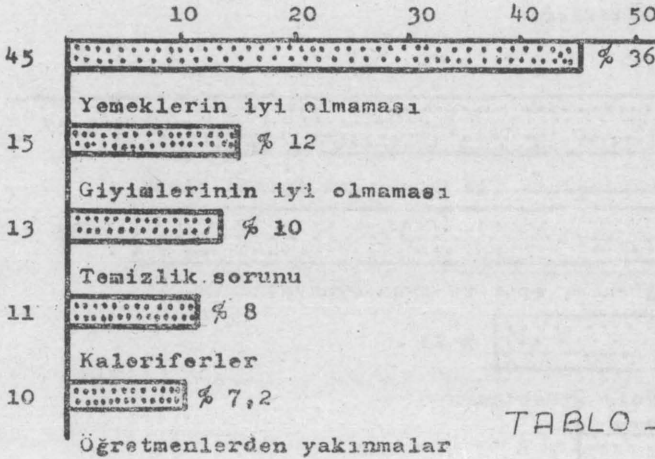
TABLO-6-

Çocukların yurda geliş nedenleri

YETİŞTİRME YURLARI UYGULAMASI VE GETİRDİĞİ SORUNLAR

Çocukların öğretmenlerin disiplin uygulamalarını nasıl değerlendirdiklerini gösteren tablo TABLO-7-

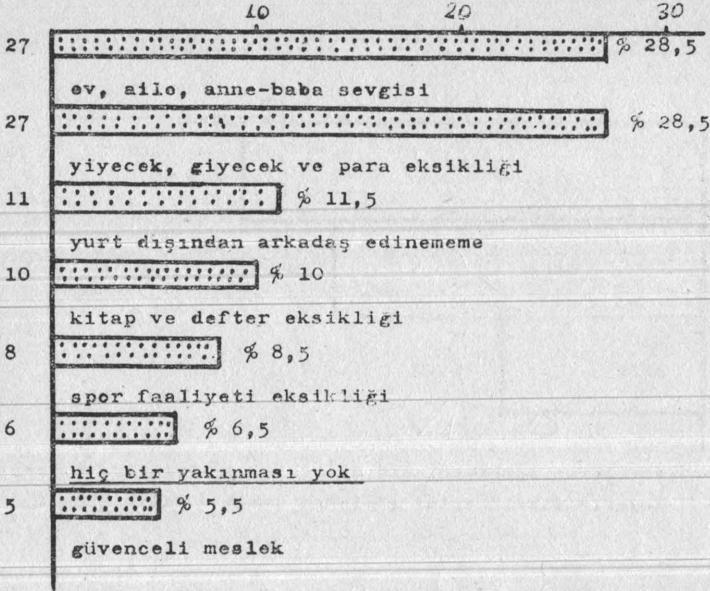

TABLO-8-

AYRICA : Sağlık hizmetleri, paralarının verilmemesi
eğitimsizlik, sosyal faaliyetlerin olmaması

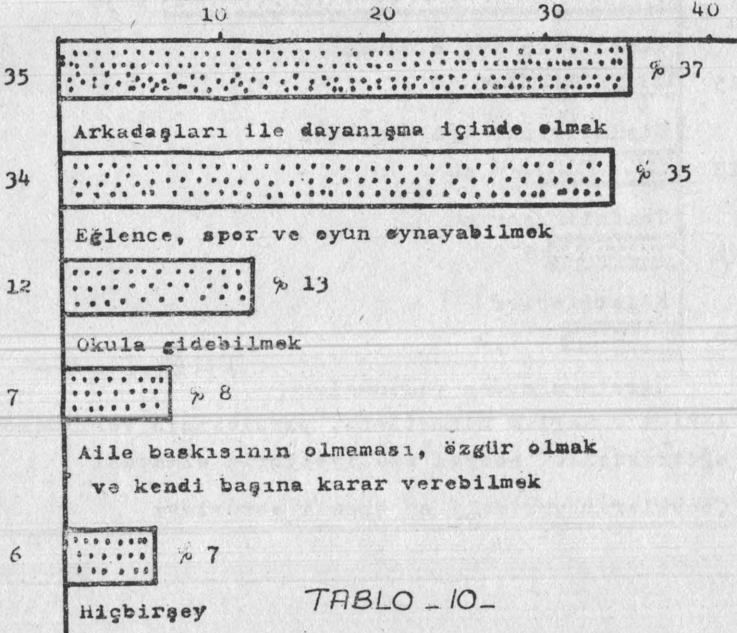
Çocukların yurtdaki en önemli sorunları

Çocukların yurtda eksikliğini en fazla hissettikleri nedenleri gösteren tablo TABLO -9 -

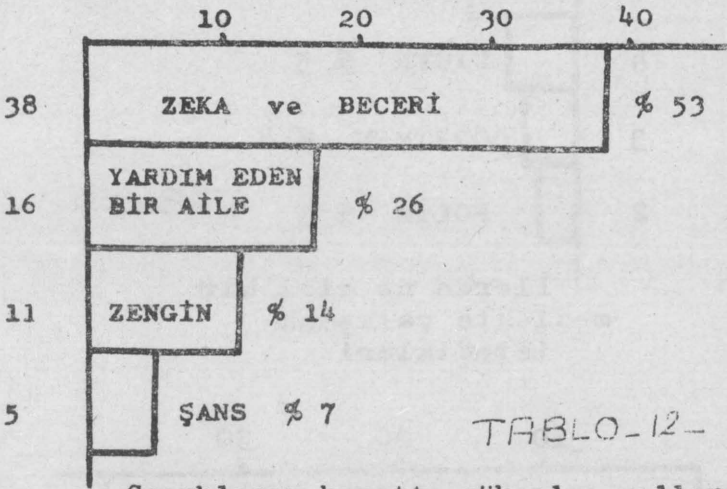
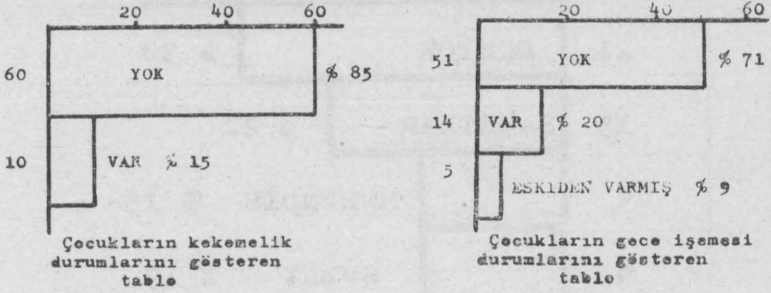
Çocukların yurt yaşamında en çok hoşlandıkları faktörler

TABLO - 10 -

YETİŞTİRME YURTLARI UYGULAMASI VE GETİRDİĞİ SORUNLAR

TABLO 11-

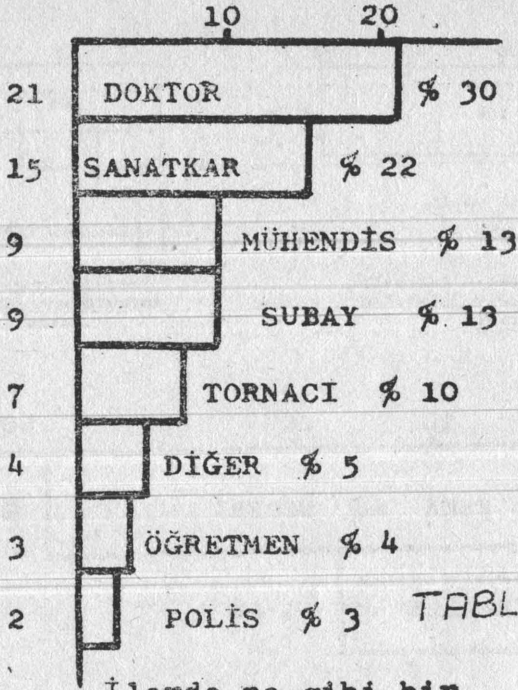

TABLO 12-

Çocukların hayatta yükselme yollarını ne şekilde değerlendirdiklerini gösteren tablo

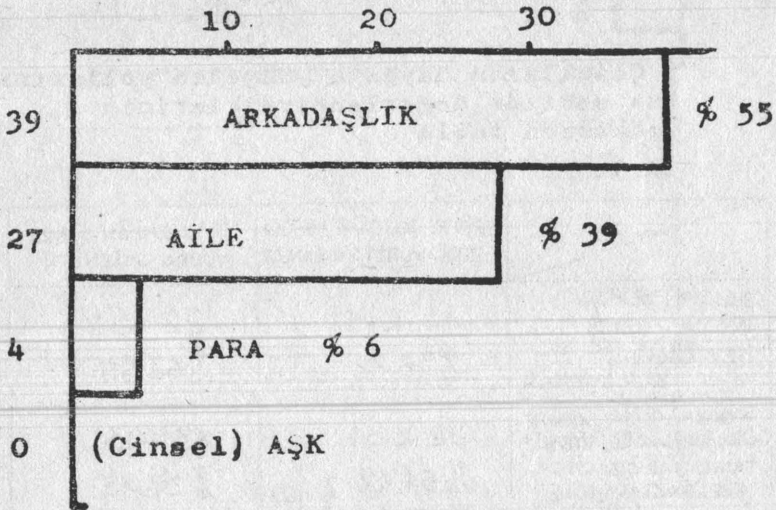
	60K KÜÇÜK YAŞAN BERİ YURTTA KALANLAR	7 YASINDAN SONRA YURDA GELENLER
BAŞARILI OLMAYI İNSANIN KENDİ ÖZVERİLERİNE BAĞLAYANLAR.	14 Kişi %38.88	22 Kişi %62.85
BAŞARILI OLMAYI ZENGİN-LİK, ŞANS, AİLE, İTİBARLI TANIDIKLAR GİBİ ETKEN-LERE BAĞLAYANLAR.	22 Kişi %61.12	13 Kişi %37.15
T O P L A M	36 Kişi %100.00	35 Kişi %100.00

TABLO 13-

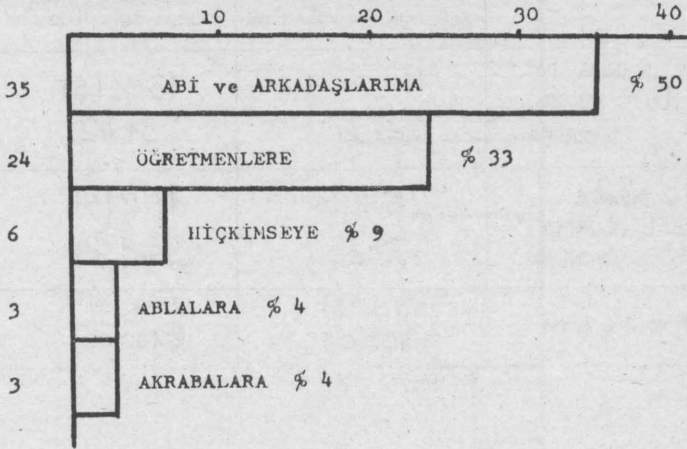
TABLO-14-

İlerde ne gibi bir meslekte çalışmak istedikleri

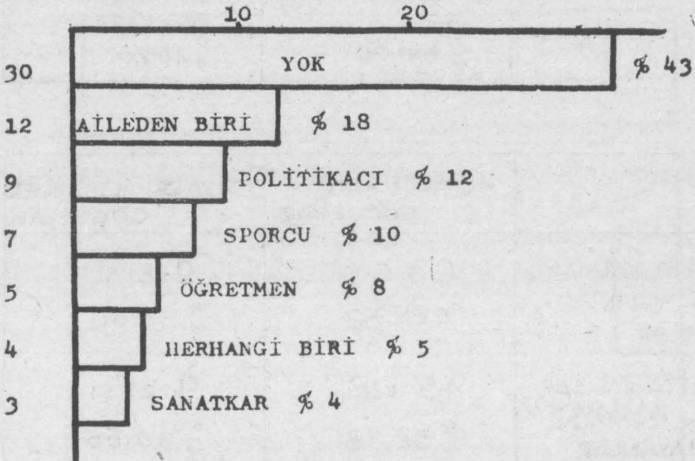
Çocukların en fazla değer verdikleri faktörler TABLO-15-

YETİŞTİRME YURTLARI UYGULAMASI VE GETİRDİĞİ SORUNLAR

Çocukların herhangi bir derdini kime anlattıklarını gösteren tablo

TABLO-16-

Çocukların benzemek istedikleri kişilerin

genel dağılımı
TABLO-17-

	COK KÜÇÜK YAŞAN BERİ YURTTA KALANLAR	7 YAŞINDAN SONRA YURDA GELENLER
"AİLE DIŞINDA DA MUTLU OLUNUR." DIYENLER	10 Kişi %27.77	18 Kişi %51.42
"AİLE DIŞINDA MUTLU OLUNMAZ" DIYENLER	26 Kişi %72.23	17 Kişi %48.58
T O P L A M	36 Kişi %100.00	35 Kişi %100.00

TABLO _18_

TABLO _19_

	COK KÜÇÜK YAŞAN BERİ YURTTA KALANLAR	7 YAŞINDAN SONRA YURDA GELENLER.
"YURTTAN KAÇMAYI" DÜŞÜNENLER	14 Kişi %38.88	6 Kişi %21.42
"YURTTAN KAÇMAYI" DÜŞÜNMEYENLER	22 Kişi %61.12	28 Kişi %78.58
T O P L A M	36 Kişi %100.00	34 Kişi %100.00

	ZİYARET EDİLEN ÇOCUKLAR	ZİYARET EDİLMİYEN ÇOCUKLAR
YURTTA KALMAK- TAN MEMNUN OLANLAR.	23 Kişi %67.82	9 Kişi %50.00
YURTTA KALMAK- TAN MEMNUN OLMAYANLAR.	15 Kişi %32.18	9 Kişi %50.00
T O P L A M	38 Kişi %100.00	18 Kişi %100.00

TABLO _20_